

Na osnovu člana 73 stav 2 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 14/07), a u vezi sa članom 18 Zakona o sredstvima za ishranu bilja ("Službeni list RCG", broj 48/07 i "Službeni list CG", broj 76/08), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

PROGRAM MONITORINGA NITRATA U HRANI BILJNOG PORIJEKLA - LISNATOM POVRĆU ZA 2014. GODINU*

Programom monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla - lisnatom povrću (u daljem tekstu: Program) određuju se: vrsta proizvoda (zelena salata, spanać - svjež i zamrznuti i rukola), vršioc i monitoringa i uzimanja uzoraka, broj uzoraka i vrsta analiza radi praćenja nivoa nitrata.

Nivo nitrata u biljci ne zavisi samo od stepena obezbijeđenosti biljaka azotom, tj. nitratom, već i od drugih brojnih faktora kao što su: količina, izvor i vrijeme primjene sredstava za ishranu bilja, svjetlost, vodni režim, temperatura, biljna vrsta, faza rasta i razvika i ostalih ekoloških činilaca (sadržaj CO₂ u atmosferi, tip zemljišta, prisustvo herbicida, obezbijeđenost biljaka pojedinim neophodnim elementima i slično).

Program se sprovodi u cilju procjene ugroženosti zdravlja stanovništva, a u skladu sa propisanim nivoima nitrata utvrđenih Pravilnikom o dozvoljenim količinama teških metala, mikotoksina i drugih supstanci u hrani ("Službeni list CG", broj 81/09) i Regulativom komisije (EC) broj 1881/2006 od 19. decembra 2006. godine o uspostavljanju MRL za određene kontaminante u hrani (*Commission Regulation (EC) No 1881/2006 of 19 December 2006 setting maximum levels for certain contaminants in foodstuffs*).

Uzorci prema vrsti, broju, porijeklu i vremenskom periodu za uzimanje uzoraka zelene salate i minimalni broj uzoraka spanaća - svježeg i zamrznutog i rukole dati su u Tabeli 1 ovog programa.

Uzorci se uzimaju sistemom slučajnog uzorka, a u skladu sa analizom rizika i na osnovu dosadašnjih dokaza o nivou nitrata, te njihovom uticaju na zdravlje stanovništva, kako slijedi:

Sistem rangiranja prioriteta	
Monitoring	Vrsta monitoringa
Nizak nivo prioriteta: - ne postoji dokaz o prekoračenom nivou nitrata u zelenoj salati, spanaću - svježem i zamrznutom i rukoli (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavješćavanja - RASFF's ili drugi podaci monitoringa drugih država); - nizak nivo očekivanih nitrata u zelenoj salati, spanaću - svježem i zamrznutom i rukoli; - hrana je manjim dijelom zastupljena u ishrani ljudi.	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti maksimalno dozvoljenih količina nitrata i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo prioriteta: - postoji dokaz o prekoračenom ili ne-odobrenom nivou nitrata u zelenoj salati, spanaću - svježem i	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti maksimalno dozvoljenih količina

zamrznutom i rukoli (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavješćavanja - RASFF's ili drugi podaci monitoringa drugih država); - očekivana pojava nitrata u zelenoj salati, spanaću - svježem i zamrznutom i rukoli; - hrana je većim dijelom zastupljena u ishrani ljudi; - narastajući priliv i promovisanje hrane iz novih izvora.	nitrata i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.
Visok nivo prioriteta: - skoriji dokaz o prekoračenju maksimalno dozvoljenih količina nitrata u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavješćavanja - RASFF's ili drugi podaci monitoringa drugih država); - dokaz da unos može preći akutnu referentnu dozu /Acute Reference Dose; - očekivana pojava prekoračenja maksimalno dozvoljenih količina nitrata u hrani koja je od izuzetnog značaja za neku potrošačku grupu.	Godišnji monitoring hrane koja je značajna u ishrani ljudi i/ili ciljani monitoring za identifikovane probleme.

Parametri koji su uzeti u obzir prilikom izrade programa su sljedeći:

- broj stanovnika;
- statistički podaci o potrošnji odnosno zastupljenosti u ishrani zelene salate, spanaća - svježeg i zamrznutog i rukole;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu zelene salate, spanaća - svježeg i zamrznutog i rukole;
- podaci o nivou nitrata iz prethodnih godina;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- registrovana sredstva za ishranu bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja zelene salate, spanaća - svježeg i zamrznutog i rukole.

Analizu uzoraka vrše ovlaštene laboratorije u skladu sa Zakonom o bezbjednosti hrane i Zakonom o sredstvima za ishranu bilja. Ovlaštene laboratorije izvještaj o ispitivanju sa rezultatima analize dostavljaju inspektorima koji su uzeli uzorak i organu državne uprave nadležnom za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Fitosanitarna uprava).

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata analiza treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim analizama koje su korišćene u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzimanje uzoraka vrši se u skladu sa Pravilnikom o bližem načinu i postupku uzimanja uzoraka za laboratorijsko ispitivanje zelene salate ili spanaća na nitrata ("Službeni list CG", broj 6/14).

Ukoliko uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, ponoviće se uzimanje uzoraka na zahtjev laboratorije.

Tabela 1. Porijeklo, vrsta , vremenski period i broj uzoraka zelene salate i spanaća - svježeg i zamrznutog i rukole koji će biti analizirani u 2014. godini.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
R. br.	Vrsta hrane	Vrijeme berbe	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	Svježi spanać (<i>Spinacia oleracea</i>)		12	6	3	3
1.2	Konzerviran, duboko zamrznuti ili zamrznuti spanać		6	0	3	3
1.3	Svježa zelena salata (<i>Lactuca sativa L.</i>) (salata gajena u zaštićenom i na otvorenom prostoru), isključujući ledenku pod tačkom 1.4	1. oktobra do 31. marta				
		zelena salata (zaštićeni prostor)	12	6	3	3
		zelena salata (otvoreni prostor)	12	6	3	3
		1. aprila do 30. septembra				
		zelena salata (zaštićen prostor)	12	6	3	3
		zelena salata (otvoreni prostor)	12	6	3	3
1.4	Zelena salata - ledenka (Iceberg-type)	tokom cijele godine				
		ledenka (zaštićeni prostor)	12	6	3	3
		ledenka (otvoreni prostor)	12	6	3	3
1.5	Rukola - (<i>Eruca sativa</i> , <i>Diplotaxis sp.</i> , <i>Brassica tenuifolia</i> , <i>Sisymbrium tenuifolium</i>)	1. oktobra do 31. marta	12	6	3	3
		1. april do 30. septembra	12	6	3	3

Za sprovođenje Programa monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla - lisnatom povrću za 2014. godinu odgovorna je Fitosanitarna uprava.

Broj uzoraka iz Tabele 1 ovog programa može se povećati prema sredstvima utvrđenim Programom, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 1 tačka 1.2. ovog programa uzimaju sanitarni inspektori.

Ostale uzorke iz Tabele 1 ovog programa uzimaju fitosanitarni inspektori.

Fitosanitarni inspektori uzimaju uzorke u primarnoj proizvodnji odnosno objektima primarne proizvodnje (otvoreni i/ili zaštićeni proizvodni objekti), skladištima primarnih proizvoda, na otkupnim mjestima, pijacama odnosno otvorenim prodajnim mjestima i na mjestima carinjenja, na graničnim prelazima na kojima je organizovana fitosanitarna kontrola.

Ukoliko se prilikom uzimanja uzorka zahtjeva naknada za uzete uzorke, faktura se ispostavlja Fitosanitarnoj upravi, po tržišnoj cijeni na dan uzimanja uzorka, uz fakturu se prilaže i zapisnik inspektora koji ukazuje na zahtjev za naknadu uzetih uzoraka.

Troškovi analiza iz kolone 5 Tabele 1 ovog programa, sa poštanskim troškovima nastale po osnovu ovog programa padaju na teret Fitosanitarne uprave, a troškovi analiza iz kolona 6 i 7 ovog programa na teret uvoznika.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 320-74/14-4

Podgorica, 19. marta 2014. godine

Ministar
prof. dr. **Petar Ivanović**, s.r.

* U ovaj Program prenešen je: Aneks Regulative komisije (EC) br. 1881/2006 o uspostavljanju maksimalnih nivoa za određene kontaminante Sekcija I Nitrati.